

Marta Kurzyńska, Sylwia Wesołowska

Współpraca Muzeum Narodowego w Szczecinie z *Encyklopedią Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl w latach 2016–2018

Internetowa *Encyklopedia Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl (Wesołowska, Bis 2014; Leszkowicz, Wesołowska 2016; Wesołowska w druku) to regionalny serwis encyklopedyczny od 2012 roku tworzony przez Fundację sedina.pl¹ we współpracy z Książnicą Pomorską w Szczecinie, finansowany ze środków Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego. Serwis ma ambicje skupiać całość wiedzy o Pomorzu Zachodnim w jego historycznych granicach, wychodzących poza obszar województwa zachodniopomorskiego. W 2015 roku powołano Radę Naukową *Encyklopedii Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl, czuwającą nad merytoryczną poprawnością opracowań. W jej skład weszli przedstawiciele Uniwersytetu Szczecińskiego i Archiwum Państwowego w Szczecinie². Pracami redakcyjnymi kierują: Sylwia Wesołowska i Izabela Strzelecka (Książnica Pomorska w Szczecinie, Dział Regionalny) oraz Arkadiusz Bis (Fundacja sedina.pl)³. Rocznie w opracowanie haseł zaangażowanych jest około 20 osób reprezentujących środowiska naukowe i kulturalne całego regionu.

¹ Fundacja sedina.pl od 2004 roku działa na rzecz promocji historii miasta Szczecina i jego okolic, prowadząc m.in. Portal Miłośników Dawnego Szczecina sedina.pl, a w latach 2010–2012 *Internetową Encyklopedię Szczecina* (opartą na mechanizmie Wiki), która stała się podstawą utworzenia *Encyklopedii Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl (sedina.pl 2019; Wesołowska w druku).

² Rada Naukowa *Encyklopedii Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl: przewodniczący: prof. dr hab. Radosław Gaziński (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych US, dyrektor Biblioteki Głównej US, redaktor naczelny Wydawnictwa Naukowego US); dr hab. Agata Zawiszewska (Instytut Polonistyki i Kulturoznawstwa US); dr hab. Krzysztof Kowalczyk (Instytut Politologii i Europeistyki US); dr hab. Paweł Gut (Archiwum Państwowe w Szczecinie); dr Kamila Mianowicz (Instytut Nauk o Morzu US); dr Artur Skowronek (Instytut Nauk o Morzu US). Zarządzenie nr 11/2015 Dyrektora Książnicy Pomorskiej z dnia 4 maja 2015 r. w sprawie powołania Rady Naukowej *Encyklopedii Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl (Wesołowska w druku).

³ W opracowaniu haseł obowiązują standardy redakcyjne dla haseł do encyklopedii, wymagające umieszczenia m.in. bibliografii.

Znaczące grono autorów haseł stanowią pracownicy Muzeum Narodowego w Szczecinie, które odpowiedziało na list intencyjny Książnicy Pomorskiej w Szczecinie zapraszający do współpracy, przesłany w lipcu 2015 roku⁴. Muzeum Narodowe w Szczecinie (MNS) jako instytucja zaufania publicznego – depozytariusz pamięci o przeszłości, aktywnie uczestniczący w procesie kształtowania świadomości historycznej – potwierdziło gotowość wzbogacenia swym potencjałem źródłowym, ikonograficznym i naukowym projekt tworzenia internetowej *Encyklopedii Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl, włączając się w proces opracowywania haseł i oferując pomoc konsultacyjną⁵. Koordynatorami w MNS do spraw pomeranica.pl zostali: dr Dariusz Kacprzak, dyrektor ds. naukowych MNS, oraz Marta Kurzyńska, kierownik biblioteki MNS. Pierwsze hasła przygotowane przez pracowników MNS zostały opublikowane w 2016 roku.

Pomeranica.pl stanowi internetowy zbiór haseł opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z Pomorzem Zachodnim. W latach 2016-2018 w opracowywaniu haseł uczestniczyło 25 pracowników MNS (w sumie opracowali oni 185 haseł). Punktem wyjścia są zbiory muzealne i wiążące się z nimi narracje o ludziach, miejscach, obiektach i zdarzeniach, a także historia i architektura szczecińskiego muzeum oraz sylwetki związanych z nim osób. Zakres tematyczny haseł powiązany jest z działalnością merytoryczną MNS i obejmuje zagadnienia sztuki (malarstwo, grafika, rzeźba, rzemiosło artystyczne), archeologii, numizmatyki, etnografii, kultury materialnej (m.in. elementy ubiorów, broń, ceramika) oraz archiwaliów (dokumenty, fotografie). Ramy czasowe przedstawianych zagadnień rozciągają się od pradziejów do czasów współczesnych. Geograficznie dotyczą obszaru całego Pomorza Zachodniego ze szczególnym uwzględnieniem Szczecina.

Hasła opracowane przez pracowników szczecińskiego muzeum, upublicznione w pomeranica.pl, to atrakcyjna forma popularyzacji zasobów MNS, „reklama” jego działalności oraz wizytówka zespołu, stanowiącego jego merytoryczne zaplecze. Współpraca MNS z *Encyklopedią Pomorza Zachodniego* pomeranica.pl jest rozwijana w 2019 i – miejmy nadzieję – będzie owocnie kontynuowana w latach następnych.

⁴ List intencyjny Dyrekcji Książnicy Pomorskiej w Szczecinie w sprawie pomeranica.pl z dnia 16 VII 2015 r. skierowany do MNS (Biuro MNS 2015a).

⁵ Odpowiedź Dyrektora ds. Naukowych MNS dr. Dariusza Kacprzaka z dnia 23 VII 2015 r. na list intencyjny od Dyrekcji Książnicy Pomorskiej w Szczecinie w sprawie pomeranica.pl (Biuro MNS 2015b).

**Wykaz haseł *Encyklopedii Pomorza Zachodniego pomeranica.pl*
(pomeranica.pl 2019) opracowanych w latach 2016–2018
przez pracowników MNS**

Justyna Bądkowska, Dział Sztuki Dawnej MNS: Drzewo genealogiczne książąt pomorskich; Gloryfikacja księcia Filipa II; Obrazy z kościoła zamkowego w Szczecinie; Podwójny portret Sydonii von Borck; Portret księcia Filipa I; Portrety książąt Pomorza Zachodniego; Tryptyk księcia Barnima IX i jego żony Anny.

Monika Frankowska-Makała, kierownik Działu Sztuki Dawnej MNS: Alexander Wegener; Kielich księcia Barnima IX; Klejnoty i fragmenty stroju Filipa II; Klejnoty i fragmenty stroju Franciszka I; Klejnoty i stroje książąt pomorskich z krypty szczecińskiego zamku; Krzyżek księżnej Erdmuty; Ołtarz z Gryfina Davida Redtela; Pierścień z Pęczina; Płyta piecowa z przedstawieniem Dobrego Bohatera; Skarb z Podzamcza; Strój księcia Barnima X; Strój księcia Ulryka; Wystawa „Złoty wiek Pomorza”; Zofia Krzymuska-Fafius.

Jerzy Grzelak, do 2018 r. Muzeum Historii Szczecina, Oddział MNS: Linie kolejowe przez Szczecin Międzyodrze do 1945 r.; Szczecin w literaturze podróżniczej do 1945 r.

dr Ewa Gwiazdowska, Dział Sztuki Dawnej MNS: Alfred Meister; Carl Christian Schmidt; David Gilly; Franz Friedrich Schütt; Franz Theodor Schütt; Friedrich Gilly; Hans Hartig; Max Kühn; Otto Graff; Theodor Kugelman; Weduta wielowidokowa Szczecina Augusta Ludwiga Mosta; Widok Szczecina Heinricha Kotego/Petrusa Rollosa; Widoki Szczecina Abrahama Jansza Begeijna; Widoki Szczecina Fransa Hogenberga; Widoki Szczecina Friedricha Ludwiga Kirchhoffa; Widoki Szczecina Gustava Franka; Widoki Szczecina Juliusa Gottheila; Widoki Szczecina Roberta Geisslera; Widoki Szczecina z Łasztowni Augusta Ludwiga Mosta.

Genowefa Horoszko, kierownik Działu Numizmatyki MNS: Guldeny pomorskie; Mennictwo biskupów kamieńskich; Mennictwo miejskie na Pomorzu Zachodnim; Mennictwo na Pomorzu brandenburskim; Mennictwo na Pomorzu szwedzkim; Mennictwo Stralsundu; Pieniądz na Pomorzu Zachodnim; Pieniądz zastępczy na Pomorzu Zachodnim; Początki mennictwa na Pomorzu Zachodnim; Talary pomorskie.

Adriana Jędrzejczak, Biblioteka MNS: Publikacje Muzeum Narodowego w Szczecinie.

dr Dariusz Kacprzak, dyrektor ds. naukowych MNS: Dożynki w majątku Borsigów w Groß-Behnitz; Heinrich Dohrn jun.; Joachim Utech; Kolekcja Feldbergów; Muzeum Narodowe w Szczecinie; Portret Carla Ludwiga Friedricha von Eickstedt-Peterswaldta; Portret pisarza Georga Hirschfelda i jego żony Elli; Rzeźba Doryforos (Szczecin); Rzeźba Fryderyk II Hohenzollern (Szczecin); Rzeźba Matka Ziemia; Stadtmuseum Stettin; Tancerka Antonia Mercé zw. La Argentina; Widoki Szczecina Ludwiga Eduarda Lütkego.

Iwona Karwowska, kierownik Działu Etnografii Pomorza MNS: Biała ceramika szczecińska; Pomorskie meble malowane; Strój pyrzycki.

Agnieszka Kowalówka, do 2017 Dział Archeologii MNS: Miecz typu Mannheim ze Szczecina-Gocławia; Wczesnośredniowieczny skarb z Kurowa; Wczesnośredniowieczny skarb z Piasków-Dramina.

dr hab. Anna Bogumiła Kowalska, Dział Archeologii MNS: Antoni Porzeziński; Eugeniusz Cnotliwy; Figurka drewnianego konika z Wolina; Łódź szczecińska; Obuwie nowożytnie z badań archeologicznych w Szczecinie; Średniowieczne szewstwo na Pomorzu; Średniowieczne wagi składane ze Szczecina; Średniowieczne zabawki z Pomorza; Tadeusz Wieczorowski; Wczesnośredniowieczna figurka szachowa ze Szczecina; Wczesnośredniowieczne idole pogańskie z Pomorza; Wczesnośredniowieczne kaptorgi z Pomorza; Wczesnośredniowieczne skarby srebrne z Pomorza; Wczesnośredniowieczny kompleks osadniczy nad Parsętą w gminie Dygowo.

Krzysztof Kowalski, kierownik Działu Archeologii MNS: Figurka niedźwiadka z bursztynu; Grobowce megalityczne na Pomorzu Zachodnim; Grobowiec neolityczny z Rąbina; Insygnium z Rusinowa; Kultura ceramiki wstęgowej rytej na Pomorzu Zachodnim; Materiały Zachodniopomorskie; Pommersches Landesmuseum Stettin; Stela słupska; Władysław Filipowiak; Wystawa „Zaginione – Ocalone”; Zabytki mobilnej sztuki mezolitycznej ze Szczecina.

dr Bogdana Kozłowska, do 2016 kierownik Muzeum Historii Szczecina, Oddział MNS: Eugen Dekkert.

Dorota Kozłowska, Dział Archeologii MNS: Grób książęcy z Bań; Grób szkieletowy ze Śliwina; Józef Marciniak; Naszyjniki wieńcowate; Skarb z Bonina; Skarb z Orla; Sztylety krzemienne typu skandynawskiego; Tadeusz Galiński; Urny domkowe; Urny twarzowe z Pomorza; Wózek kultowy z Brzeźniaka; Złoty naramiennik z Letnina; Władysław Garczyński.

Kinga Krasnodębska, Dział Sztuki Dawnej MNS: Antaba z kolegiaty w Kołobrzegu; Antaba z kościoła Mariackiego w Szczecinie; Brązowy krucyfik romański z Pyrzyc; Chrzcielnica z Lubiany; Chrzcielnica z Nieborowa; Chrzcielnica z Wrzosowa (powiat kamieński); Czarci kapitel z Kołbacza; Figura św. Ottona z Bambergu (Szczecin); Kolekcja sztuki średniowiecznej Pomorza Zachodniego; Krucyfiks kamieński; Madonna z Bukowa Morskiego; Ołtarz Jakuba Apostoła z Kołobrzegu; Ołtarz z Ueckermünde; Pasja Chociwelska; Płyta Dewitza z zamku w Dobrej (powiat łobeski); Płyta fundacyjna Filipa I z zamku w Wolgast; Płyta fundacyjna z portretem Filipa I z zamku w Ueckermünde; Płyta z gryfem Filipa II z zamku w Szczecinie; Płyta z kamienicy Loitzów w Szczecinie; Płyta z portretami księcia Barnima IX (XI) i jego żony Anny Brunszwicko-Lüneburskiej z Kołbacza; Poliptyk stargardzki; Predella Czternastu Świętych Wspomożycieli ołtarza św. Anny z Kołobrzegu; Warsztat Mistrza Pasji Chociwelskiej; Zespół kapiteli z Kołbacza.

dr Szymon Piotr Kubiak, kierownik Działu Sztuki Europejskiej 1800–1945 MNS: Georg Johann Tribowski; Jadwiga Najdowa-Oczkowska; Kazimierz Haska; Na scalonych ziemiach; Natalia Haltrecht-Pacanowska; Walter Riezler.

Marta Kurzyńska, kierownik Biblioteki MNS: Biblioteka Muzeum Narodowego w Szczecinie.

- dr Anna Lew-Machniak, Muzeum Historii Szczecina MNS, Oddział MNS:** Heliodor Sztark; Jerzy Lechowski; Konsulat RP w Szczecinie; Maksymilian Golisz; Polonia szczecińska do 1945 r.; Roman Wodzicki; Romuald Nowicki; Stanisław Helsztyński; Stefania Lechowska; Waław Russocki; Witold Kolankowski.
- dr hab. Rafał Makała, kierownik Muzeum Historii Szczecina MNS, Oddział MNS:** Gmach Muzeum Narodowego w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych; Gmach Główny Muzeum Narodowego w Szczecinie.
- dr Agnieszka Pawłowska, do 2018 Dział Numizmatyki MNS:** Godła cechów rzemieślniczych na Pomorzu; Cechy rzemieślnicze na Pomorzu; Herb książąt pomorskich; Cechy rzemieślnicze w Gryficach; Godła cechu krawców na Pomorzu.
- Mieszko Pawłowski, Dział Numizmatyki MNS:** Pieniądz zastępczy tzw. Goldmark; Pieniądz zastępczy kolekcjonerski miasta Ińska; Pieniądz zastępczy miasta Szczecina.
- Aneta Popławska-Suś, Centrum Dialogu Przełomy w Szczecinie, Oddział MNS:** Antoni Właszek; Broń odwetowa V-1; Broń odwetowa V-2; Dom Kultury Związków Zawodowych im. Przyjaźni Polsko-Niemieckiej w Szczecinie; Edmund Bilicki; Republika Szczecińska; Szczeciński Klub Katolików; Trzy dni w Szczecinie (film); Wojskowy Instytut Badawczy w Peenemünde.
- dr Bartłomiej Rogalski, Dział Archeologii MNS:** Cmentarzysko w Gronowie; Cmentarzysko w Lubowidzu; Fibule ze Świelina; Groby książęce z Lubieszewa; Grób z Sierosławia; Kręgi kamienne w Grzybnicy; Maria Danuta Wołągiewicz; Ryszard Wołągiewicz; Skarb z Karsiboru; Skarb z Reska; Złote brakteaty z Suchania.
- Sławomir Słowiński, Dział Archeologii MNS:** Eugeniusz Wilgocki; Misa z Nowego Objezierza; Wczesnośredniowieczna tarcza ze Szczecina; Bulla z Kołbacza; Zdobiony pojemnik z poroża z Podzamcza w Szczecinie; Złoty pierścień z Podzamcza w Szczecinie; Forma do opłatków z Białogardu; Nóż z rękojeścią antropomorficzną ze Szczecina.
- Anna Uciechowska-Gawron, do 2017 Dział Archeologii MNS:** Grzechotka z Podzamcza; Patynki ze Szczecina; Kafle piecowe z latryny przy kamienicy Loitzów.
- Aleksandra Wilgocka, Muzeum Historii Miasta, Oddział MNS:** Gmach Muzeum Narodowego w Szczecinie – Muzeum Historii Szczecina; Oswald Polte.

Bibliografia

Źródła

- Biuro MNS 2015a. List intencyjny do MNS od Dyrekcji Książnicy Pomorskiej w Szczecinie w sprawie pomeraniki.pl z dnia 16 VII 2015.
- Biuro MNS 2015b. Odpowiedź Dyrektora ds. Naukowych MNS dra Dariusza Kacprzaka z dnia 23 VII 2015 r. na list intencyjny od Dyrekcji Książnicy Pomorskiej w Szczecinie w sprawie pomeranica.pl.

Literatura

- Wesołowska S. w druku. Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl. *Bibliotekarz Zachodniopomorski* 57.
- Wesołowska S., Bis A. 2014. Encyklopedia Pomorza Zachodniego. Projekt i założenia. *Bibliotekarz Zachodniopomorski* 55/1, 61–63.

Źródła internetowe

- Leszkowicz T., Wesołowska S. 2016. *Pomeranica.pl – przybliżyć skomplikowaną historię*. <<https://histmag.org/pomeranicapl-przyblizyc-skomplikowana-historie-13098>> [dostęp: 18 VII 2019].
- Pomeranica.pl. 2019. *O nas*. <http://pomeranica.pl/wiki/O_nas> [dostęp: 18 VII 2019].
- Sedina.pl. [2019]. *Fundacja*. <<http://sedina.pl/wordpress/index.php/sedina-pl/fundacja/>> [dostęp: 18 VII 2019].

Marta Kurzyńska
Muzeum Narodowe w Szczecinie
m.kurzynska@muzeum.szczecin.pl

Sylwia Wesołowska
Książnica Pomorska w Szczecinie
s.wesolowska@ksiaznica.szczecin.pl